

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesének

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-553/2021. számú ügyben
egy temető működésével, valamint a települési önkormányzat és
a települési roma nemzetiségi önkormányzat együttműködésével
összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-5800/2020.)

Előadó: dr. Sipos Beáta

Érintett szerv:
Érsekvadkert Község Önkormányzata
Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatala

2021.

Tartalomjegyzék

I. Az eljárás megindítása	3
II. Az érintett alkotmányos jogok és elvek.....	4
III. Az alkalmazott jogszabályok	4
IV. A megállapított tényállás	5
4.1. A panaszbeadvány ismertetése	5
4.2. A megkeresett szervek válaszai.....	6
4.3. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatalának tájékoztatása a lefolytatott vizsgálatáról.....	6
4.4. Érsekvadkert Község polgármesterének válasza.....	7
V. A vizsgálat megállapításai.....	10
5.1. A hatáskör tekintetében.....	10
5.2. Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében.....	10
5.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye.....	10
5.2.2. Az emberi méltósághoz való jog és a belőle levezethető kegyeleti jog	11
5.2.3. A nemzetiségek alapvető jogai.....	12
VI. Az ügy érdeme tekintetében.....	13
6.1. A temető működése	13
6.2. A temető működésére vonatkozó helyi rendelet szabályozási hiányossága.....	16
6.3. Az önkormányzatok együttműködése	16
6.4. A polgármester szerepe és felelőssége	20
VII. Intézkedések	22

**Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak
védelmét ellátó biztoshelyettes
közös jelentése
az AJB-553/2021. számú ügyben**

I. Az eljárás megindítása

Érsekvadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzat néhai elnöke és a Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke közös beadvánnyal fordult az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához az érsekvadkerti temető főbejáratának lezárására, illetve a gépjárművel történő behajtás tilalmára vonatkozó önkormányzati intézkedéssel kapcsolatban. A közösségi médiából értesültünk továbbá Érsekvadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzata és Érsekvadkert Község Önkormányzata együttműködését érintő nehézségekről.

A panaszosok sérelmezték, hogy egy 2020 nyarán tartott temetés alkalmával az elhunyt személy hozzátartozói nem tudtak behajtani halottaskocsival a köztemetőbe, mivel a főbejáratot lezárták, ezért a temetkezési szolgáltató munkatársai gyalogosan, kézben vitték a koporsót a ravatalozóhoz, több száz méteren keresztül. A roma nemzetiségi önkormányzatok elnökeinek álláspontja szerint ezek a körülmények sértették a hozzátartozók kegyeleti jogát, emiatt vizsgálatot kezdeményeztek.

Tekintettel arra, hogy az ügyben alapvető jogokkal összefüggő visszásság gyanúja merült fel, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § (1) bekezdése, 20. § (1) bekezdése és a 21. § (1) bekezdés a)-b) pontjai alapján – figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére – vizsgálatot indítottunk.

Vizsgálatunk keretében megkerestük **Érsekvadkert Község Önkormányzatának polgármesterét**, valamint vizsgálat lefolytatására kértük fel a **Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatalának hivatalvezetőjét**.

A hivatalvezető az előírt határidőn belül részletes tájékoztatást nyújtott a vizsgálatáról, a polgármester azonban nem válaszolt a megkeresésünkre csak fél évvel később, a megkeresett szerv együttműködési kötelezettségének megszegésével összefüggésben, AJB-553/2021. számon kiadott közös jelentésünkre írt válaszában tájékoztatott szakmai álláspontjáról és megtett, illetve tervezett intézkedéseiről.

II. Az érintett alkotmányos jogok és elvek

- A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”];
- Az emberi méltósághoz való jog és a belőle levezethető kegyeleti jog [Alaptörvény II. cikk: „*Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.*”];
- A nemzetiségek a magyar politikai közösségen belüli, állami védelmet és támogatást élvező kulturális és politikai közösségek [Alaptörvény, Nemzeti hitvallás: „*A velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők. Vállaljuk, hogy [...] a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját [...] ápoljuk és megóvjuk.*”], [Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés: „*A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők.*”];
- A nemzetiségi közösségek önkormányzáshoz való joga [Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdés: „*A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.*”];
- A nemzetiségi jogok érvényesülése; a nemzetiségek alapvető jogainak részletes és garanciális szabályait a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény tartalmazza [Alaptörvény XXIX. cikk (3) bekezdés: „*A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat, valamint a helyi és országos önkormányzataik megválasztásának szabályait sarkalatos törvény határozza meg.*”].

III. Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njtv.);
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.);
- A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény (Ttv.);
- A temetőkről és a temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet (Vhr.);
- Érsekvadkert Község Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2009. (V. 27.) számú rendelete a temetőről és a temetkezési tevékenységről (Ör.);
- Érsekvadkert Község Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2020. (III. 9.) önkormányzati rendelete a képviselő-testület és szervei szervezeti és működési szabályzatáról (SZMSZ).

IV. A megállapított tényállás

4.1. A panaszbeadvány ismertetése

Érsekvadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzatának néhai elnöke, az Országos Roma Önkormányzat képviselője, valamint a Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke közös beadványukban azt sérelmezték, hogy az érsekvadkerti települési önkormányzat tulajdonában és fenntartásában álló temetőbe annak főbejáratán át nem lehet bejutni, illetve gépjárművel behajtani, mivel a kaput több mint fél éve lezárták.

A panaszosok az érsekvadkerti települési önkormányzattól arról értesültek, hogy a kapubezárásra biztonsági okokból került sor a temetői út rossz állapota miatt, és amíg azt nem újítják fel, kizárólag gyalogos forgalom engedélyezett rajta. A panasz benyújtásának idején a temető melletti másik útról – amely a panaszosok szerint egy földút – közelíthető meg a ravatalozó gépjárművel.

A nemzetiségi önkormányzati elnökök panaszbeadványukban beszámoltak egy konkrét esetről is, mely szerint 2020. július 20-án tartott temetés alkalmával a család a főbejáratnál induló úton szerette volna elhunyt hozzátartozóját elkísérni a ravatalozóhoz, a kapun azonban nem tudtak behajtani a halottaskocsival, ezért a temetkezési szolgáltató munkatársai gyalogosan, kézben vitték a koporsót a ravatalozóhoz, több száz méteren keresztül.

A panasz szerint a temetkezésre vonatkozó helyi rendelet, az Ör. nem tartalmaz tiltást a halottaskocsival történő behajtásra, sőt az Ör. 11. § (3) bekezdés a) pontja a behajtási tilalom alól elsődleges kivételként említi a halottaskocsit és a mozgáskorlátozott személyt szállító járművet. A panaszosok sérelmezték, hogy a települési önkormányzat hivatalos honlapján nem találtak külön értesítést, továbbá a temető kapujában sem volt kihelyezve hirdetmény arra vonatkozóan, hogy halottaskocsival a főbejáraton át nem lehetne behajtani, valamint arról sem, hogy a temető úthálózatán kizárólag gyalogos forgalom engedélyezett.

Az érintett nemzetiségi önkormányzatok elnökei megtekintették a helyszínt és arra a következtetésre jutottak, hogy a főbejáratához kapcsolódó betonlapokkal lefedett út alkalmas a gépjárművel való közlekedésre, a földút használata azonban már aggályos, egy jelentősebb esőzés után ugyanis arra – véleményük szerint – halottaskocsival nem lehet ráhajtani.

Álláspontjuk szerint Érsekvadkert Község Önkormányzata a fentiekben ismertetett intézkedéssel megsértette a hozzátartozók kegyeleti jogát. Véleményük értelmében a települési önkormányzat által kijelölt földút és annak környéke nem méltó útvonal a végtisztesség megadásához, a méltó búcsúnak ugyanis az is része, hogy milyen útvonalon kísérik a hozzátartozók végső útjára az elhunytat. Hangsúlyozták, hogy az emberi méltósághoz való jogból fakad a hozzátartozók kegyeleti joga, és a haláleset követően az eljáró szerveknek és szolgáltatóknak kötelezettsége, hogy eljárásaik során ezt tiszteletben tartásák. Kiemelték, hogy a Ttv. 1. § (1) bekezdése alapján a tisztességes és méltó temetés, valamint a halottak nyughelye előtt a tiszteletadás joga mindenkit megillet. A temető tulajdonosának a Ttv. 6. § (2) bekezdésében megfogalmazott kötelezettsége a temető kegyeleti méltóságának őrzése.

Az elnökök beadványukban utaltak a bírósági gyakorlatra is, mely szerint a kegyeleti jog szorosan a halálhoz kapcsolódik, és a végtisztesség megadását, a halott földi maradványainak tiszteletben tartását követeli meg. E sajátos személyhez fűződő jog megsértését jelenti a közfelfogás szerint méltatlan körülmények között lebonyolított temetés.

Álláspontjuk szerint, általánosságban véve elmondható, hogy az elhunytak hozzátartozóit megillető kegyeletet sérti a települési önkormányzat azzal, hogy a főbejárat lezárása miatt gépjárművel egy kegyeleti okból kifogásolható, végtisztesség lerovására alkalmatlan poros, elhanyagolt, kerülő földúton juthatnak el az érintettek az érsekvadkerti temető ravatalozójához.

4.2. A megkeresett szervek válaszai

A panasz alapján megkereséseinkben tájékoztatást kértünk Érsekvadkert Község Önkormányzatának polgármesterétől, valamint vizsgálat lefolytatására kértük fel a Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatalának hivatalvezetőjét.

Leveleinkben mindkét szervtől a temetkezéssel, a temető működéssel kapcsolatban felvetett problémákról, a főbejárat lezárásáról, az utak állapotáról, a ravatalozó megközelíthetőségéről, továbbá a megtett vagy tervezett intézkedésekről kértünk részletes tájékoztatást.

Érsekvadkert Község Önkormányzatának polgármesterétől emellett a települési önkormányzat és a települési roma nemzetiségi önkormányzat közötti együttműködés sajátosságairól, esetleges nehézségeiről is tájékoztatást kértünk.

4.3. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatalának tájékoztatása a lefolytatott vizsgálatáról

A járási hivatalvezetőtől – az általános tájékoztatás kérése mellett – megkérdeztük, hogy a Balassagyarmati Járási Hivatal mikor folytatott legutóbb felügyeleti eljárást, illetve helyszíni ellenőrzést az adott temetőben, az eljárás milyen eredménnyel és milyen megállapításokkal zárult. Informálódtunk arról is, hogy a megelőző évben érkezett-e panasz, vagy észrevétel a Balassagyarmati Járási Hivatalhoz a vizsgált temetővel, vagy az ott zajló temetkezésekkel kapcsolatban, hogy ismert-e a hatóság előtt az érsekvadkerti temetőbe való behajtással, továbbá az út állapotával kapcsolatos probléma, van-e folyamatban bármilyen eljárás ezzel összefüggésben.

A járási hivatalvezető megkeresésünkre az előírt határidőn belül válaszolt és részletes tájékoztatást nyújtott a panaszüggyel összefüggésben.

Válaszában kitért arra, hogy az érsekvadkerti temetőt 2015-ben vizsgálta a Balassagyarmati Járási Hivatal. Abban az évben a járás összes temetőjét ellenőrizték, ahol hiányosságokat tapasztaltak, ismételt ellenőrzést végeztek. Érsekvadkerten nem kellett pótlólagos ellenőrzést tartani, mivel nem tártak fel hiányosságokat vagy hibákat a temető működése kapcsán. Jelezte továbbá, hogy a korábbi években panasz, észrevétel nem érkezett a hatóságukhoz az érsekvadkerti temetőt illetően.

Az adott panaszüggyel összefüggésben a járási hivatalvezetőtől arról értesültünk, hogy a Nógrád Megyei Kormányhivatalhoz 2020. július 22-én érkezett bejelentés, amelyben Érsekvadkert Község polgármesterének eljárását, illetve a helyi temetkezési rendet sérelmezte egy bejelentő. A Hatósági Főosztály Törvényességi Felügyeleti Osztálya megkereste a Balassagyarmati Járási Hivatalt, hogy **folytasson le hatósági ellenőrzést az érsekvadkerti temetőben, amelynek a Balassagyarmati Járási Hivatal 2020. július 28-án eleget is tett.** A helyszíni ellenőrzés a temető megtekintésére, valamint a polgármesterrel folytatott megbeszélésre terjedt ki.

A Balassagyarmati Járási Hivatal vizsgálata során megállapította, hogy a temető a települési önkormányzat tulajdonában áll, a temetkezés rendjére és a temető működésére vonatkozóan az önkormányzat megalkotta a Ttv. 41. § (3) bekezdésében előírt önkormányzati rendeletét.¹

¹ Ttv. 41. § (3) A települési önkormányzat, fővárosban a közgyűlés rendeletben állapítja meg – a köztemetőre vonatkozóan – különösen

a) a temető rendeltetésszerű használatához szükséges egyéb helyi, tárgyi és infrastrukturális feltételeket;
b) a temető, ravatalozó használatának és igénybevételének szabályait;
c) a temetési hely gazdálkodási szabályait;
d) a sírhely méretezését, sírjelek alkalmazását, a kegyeleti tárgyak, növényzet elhelyezését, a sírgondozás szabályait;

A helyszíni ellenőrzés során tapasztaltak szerint a temető jól karbantartott, rendezett és bekerített. Nagy területen fekszik, így elegendő hely áll rendelkezésre a további sírhelyek kijelölésére is. A sírhelyek kijelölését a hozzátartozókkal egyeztetve a Polgármesteri Hivatalban végzik. A Zöld Híd Társaság szállítja el a temetői hulladékot.

A vizsgált temető téglalap alakú földterületen helyezkedik el, amelynek főbejárata a rövidebb oldalon található. 2020. április 6-tól ezt a bejáratot zárta le a települési önkormányzat a gépjárműforgalom elől. A helyszíni ellenőrzés szerint a főbejárat lezárását egy baleset indokolta. A temetőbe ugyanis gyakran indokolatlanul, az Őr.-ben foglalt behajtási tilalom ellenére hajtottak be gépjárművel a helyi lakosok, melynek következtében a járdalapok tönkrementek, továbbá a gépjárművek a keskeny járdalapokból álló úton nem is fértek el. A települési önkormányzat ezért úgy döntött, hogy a végleges betonút kiépítéséig a főbejáratot lezárja a gépjárműforgalom elől, és csak gyalogos forgalmat engedélyez a temetőbe érkező hozzátartozók számára.

A járási hivatalvezető megerősítette, hogy a ravatalozó a temető főbejáratával szembeni túlsó oldalon található, amelyet a temetőn kívüli makadám útról – amely 15 éve épült – lehet gépkocsival megközelíteni. A helyszíni ellenőrzés azt állapította meg, hogy ez az út teljes mértékben megfelelő minőségű, amelyen keresztül megközelíthető a ravatalozó gépjárművel és ahol a parkolás is biztosított. A ravatalozó felújított és akadálymentes. A makadámút használata ellen panasz, bejelentés nem érkezett a települési önkormányzathoz.

A temetői nyilvántartások vezetése kapcsán az ellenőrzés megállapította, hogy nyilvántartó könyv rendelkezésre áll, az önkormányzat megfelelően és folyamatosan vezeti a temetői nyilvántartásokat, a térkép a Polgármesteri Hivatalban megtalálható.

A temető fenntartójára vonatkozó tájékoztatási kötelezettséggel összefüggésben rögzítették, hogy a temetői térkép rendelkezésre áll, és elérhető a Polgármesteri Hivatalban. A temetői térkép ugyanakkor nem volt kitéve a temető bejáratánál, a nyitvatartási rend azonban kifüggesztésre került.

A járási hivatalvezető arról adott tájékoztatást, hogy 2020. április 6-tól a temető főbejáratánál az alábbiak szerint volt kifüggesztve a gépjárművel való behajtás rendje:

„Tájékoztatjuk látogatóinkat, hogy a 11. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott gépkocsik behajtására – megfelelően a rendelet előírásainak – a temető felső végén kialakított, a makadám úton megközelíthető kapun keresztül történik. Érsekvadkert Község Önkormányzata fenntartó.”

A helyszíni ellenőrzés hiányosságokat nem tárt fel. Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvet a járási hivatalvezető megküldte a Nógrád Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Törvényességi Felügyelet Osztályára, ahol nem indítottak törvényességi felügyeleti eljárást a temető működésével összefüggésben.

4.4. Érsekvadkert Község polgármesterének válasza

Érsekvadkert Község Önkormányzatának polgármesterétől teljes körű tájékoztatást kértünk egyrészt a temető használatával kapcsolatos konkrét panaszügy háttéréről, a felmerült problémákról, valamint az Érsekvadkerti Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a települési önkormányzat közötti együttműködésről, annak kereteiről, gyakorlati problémáiról, valamint a településen élő roma származású lakosok helyzetéről.

e) temetőben a kegyeleti közszolgáltatások feltételeit, a temetési hely megváltásának és újraváltásának díját, a temetőfenntartási hozzájárulás díját, illetve a létesítmények és az üzemeltető által biztosított szolgáltatások igénybevételenek díját;

f) a temetési szolgáltatás, illetőleg a temetőben végzett egyéb vállalkozói tevékenységek ellátásának temetői rendjét.

Pl. Érsekvadkert Község Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2009. (V. 27.) számú rendelete a temetőről és a temetkezési tevékenységről.

Érsekvadkert Község Önkormányzatának polgármestere megkereséseinkre kizárólag az AJB-553/2021. számú, az együttműködési kötelezettség megszegésével összefüggésben készült közös jelentésünk kiadását követően válaszolt.

A polgármester megerősítette, hogy a **temető főbejáratát** 2020. április 6-tól zárták le a gépjárműforgalom elől, tekintettel arra, hogy a gépjárművek nem fértek el a keskeny járdalapokból álló úton és emiatt balesetek is történtek, amely a bejárat lezárását sürgősen indokoltta tette. A panaszbeadványban írt konkrét temetésre csupán itt tért ki a polgármester annyiban, hogy a főbejárat nem a 2020 júliusi roma származású személy halálesetével összefüggésben került lezárásra. A lezárás indoka elsődlegesen a **balesetveszély elkerülése** volt.

A polgármesteri tájékoztatás értelmében a **lezárással egyidejűleg döntöttek a temetői főbejáratú utat, illetve járda felújításáról is**, amelynek kivitelezéséhez a települési önkormányzat pályázati forrást igényelt és nyert el. A rendelkezésünkre álló információk szerint az alábetonozott térkövezési munkálatokat 2021 júliusában tervezték megvalósítani.

A válaszadáskor a temető területén még nem lehetett gépjárművel közlekedni, de a kapott tájékoztatás alapján a **kivitelezési munkák eredményeként az út alkalmassá válik a balesetmentes közlekedésre, mind a gyalogos, mind a gépjárműforgalom számára.**

A ravatalozó megközelíthetőségével kapcsolatban a polgármester is arról adott tájékoztatást, hogy az a temető melletti makadámútról érhető el. A ravatalozó gépjárművel megfelelően megközelíthető és a parkolás is biztosított.

Megkereső levelünkben a polgármestertől olyan témákban is tájékoztatást kértünk, amelyek közvetlenül nem kapcsolódtak a konkrét panaszbeadványhoz, de összefüggtek a települési önkormányzat és a települési roma nemzetiségi önkormányzat együttműködésével, valamint a településen élő roma lakosok helyzetével.

A **közösségi médiából arról értesültünk**, hogy a roma nemzetiségi önkormányzat és a települési önkormányzat együttműködésében súlyos nehézségek mutatkoztak. Érsekvadkert Község polgármestere a helyi szinten felmerült nehézségek feltárásának egy sajátos formáját választotta, „*Betelt a pohár... erre nincs bocsánat*” címmel, nyílt levelet írt az Érsekvadkerti Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökének, amelyet a közösségi médiában tett közzé. Ebben utalt arra, hogy a települési roma nemzetiségi önkormányzat gazdálkodása korábban nem volt megfelelő, továbbá a szociális tűzifaosztásnál is aggályok merültek fel.

Az Érsekvadkerten élő roma lakosoknak rőtta fel a településen tapasztaltakat (szemetelés, emlékpark meggyalázása, parkokban lévő virágok kiszaggatása, gyorsajtás, rendezvényeken való bekiabálások stb.), amelyekért elsődlegesen a roma nemzetiségi önkormányzat elnökét tette felelőssé.

A közösségi média felületén közzétett nyílt levelében a polgármester nem az egyeztetést és az esetleges konfliktusok megbeszélését javasolta, hanem az együttműködéstől való elzárkózást hangsúlyozta.

Megkeresésünk alapján a **települési roma nemzetiségi önkormányzat és a települési önkormányzat együttműködésére** vonatkozóan a polgármestertől arról kaptunk tájékoztatást, hogy a két önkormányzat rendelkezik együttműködési megállapodással, amelyet évente felülvizsgálják és aktualizálnak. A polgármester szerint az együttműködés jónak minősíthető a felek között. A roma nemzetiségi önkormányzat elnöke állandó meghívottja a képviselő-testületi üléseknek. A települési önkormányzat és hivatala minden adminisztratív és egyéb szükséges segítségnyújtást megad a roma nemzetiségi önkormányzat részére, mind pénzügyi, mind igazgatási területen. A jegyző és az érintett szakelődő minden esetben részt vesz a roma nemzetiségi önkormányzat ülésén.

A roma nemzetiségi önkormányzat által is használt irodahelyiségek a Polgármesteri Hivatalban találhatóak, ezeket tudják ügyintézésre is használni. A méretekre, bútorozottságra, a használat módjának megosztására vonatkozóan azonban nem kaptunk konkrét információkat, ezért a települési önkormányzat hivatalos honlapjáról tájékoztunk arról, hogy az SZMSZ miként szabályozza Érsekvadkert Község Roma Nemzetiségi Önkormányzata működési feltételeit, és a települési önkormányzat ezzel összefüggő kötelezettségeit.

A járványügyi veszélyhelyzetre vonatkozó kérdéseinkkel kapcsolatban a polgármester válaszelevelében kitért arra a sajnálatos hírre, hogy Érsekvadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke 2021 februárjában elhalálozott. Nem kaptunk viszont tájékoztatást arról, hogy a helyi lehetőségek figyelembevételével a járványügyi készültség idején a települési önkormányzat milyen segítséget nyújtott, illetve nyújt jelenleg Érsekvadkert roma származású lakosainak, akik rászorultságuk okán a pandémia következtében különösen nehéz helyzetben kerülhettek.

Arra vonatkozóan, hogy a járványügyi veszélyhelyzet időszakában észlelt-e a közösségi együttélést nehezítő, a helyi roma és nem roma lakosok közötti konfliktusokat, azokat milyen eszközökkel és módon igyekezett megoldani, be kellett-e vonni külső szertvet vagy szakembert a felmerült konfliktusok kezelése érdekében, a polgármester válaszelevelében mindössze arról adott tájékoztatást, hogy nem észlelt számottevő konfliktusos esetet.

V. A vizsgálat megállapításai

5.1. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának és biztoshelyetteseinek feladat- és hatáskörét, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint **hatóság**, ezen belül **közzolgáltatást végző szerv** tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés b) pontja alapján **a helyi önkormányzat hatóságnak minősül**, amelyre az alapvető jogok biztosának vizsgálati jogköre egyértelműen kiterjed.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint a lefolytatott vizsgálatról jelentés készül. Az Ajbt. 3. § (2) bekezdés d) pontja szerint az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését, és közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában. Az Ajbt. 41. § (5) azt is rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa a kiadmányozási jogot a Szervezeti és Működési Szabályzatban a helyettesekre átruházhatja.

Mindezek alapján **az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese a jelentést közösen készítette el.**

5.2. Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érveket sorakoztatnak fel, autonóm, objektív és neutrális módon járnak el.

Ugyanakkor következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos korábbi elvi megállapításaira is, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

5.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tekintettel erre a kialakított alkotmánybíróági gyakorlat relevánsnak tekintendő.

Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy *a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára*.

Egy demokratikus jogállamban szükség van a joganyag és a jogi eljárások stabilitására, a változásokra való felkészüléshez megfelelő idő biztosítására, az egyértelműsége, a követhetősége és érthetősége ahhoz, hogy a természetes és jogi személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni.

A jogbiztonság követelménye nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

Kizárólag a formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet. *A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének mind a szabályozás szintjén, mind a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában érvényesülnie kell.*

5.2.2. Az emberi méltósághoz való jog és a belőle levezethető kegyeleti jog

Az Alaptörvény II. cikke arról rendelkezik, hogy az *emberi méltóság* sérthetetlen. *Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.*

Az Alaptörvény hatályba lépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybíróági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatosan arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. Az alkotmánybíróági gyakorlat kiemeli, hogy *az emberi méltósághoz való jog az általános személyiségi jog* egyik megfogalmazásának tekinthető. Az általános személyiségi jog „anyajog”, olyan szubszidiárius alapjog, amelyet az Alkotmánybíróóság és a bíróságok minden esetben felhívhatnak az egyén autonómiájának védelmére, ha az adott tényállásra a konkrét, nevesített alkotmányos alapjogok egyike sem alkalmazható.

Az emberi méltósághoz való jogból fakad a hozzátartozók *kegyeleti joga*, és a halálesetet követően eljáró szerveknek és szolgáltatóknak azon kötelessége, hogy eljárásaik során ezt tiszteletben tartsák.

A kegyeleti jog – bár nem tartozik az élő személyeket védő általános személyiségi jog alá – az elhunyt méltóságának visszamenőleges tagadását tiltja. Az Alkotmánybíróóság szerint *a kegyeleti jog szoros összefüggésben van az emberi méltósághoz való joggal, az abból levezethető egyfajta speciális részjogosítványnak minősül.* A kegyeleti jog részben az emberi méltóság egykori meglétéhez kapcsolódó védelmi igényt foglal magában, amely az elhunyt személyt az emberi nemhez való tartozás alapján illeti meg, az elhunyt személy élete során megszerzett erkölcsi, személyes és társadalmi megítélésének védelmét biztosítja. A kegyeleti jog az emberi méltósághoz való jog részeként érvényesül, a méltósághoz való jog részleges továbbélését jelenti a halál bekövetkezte után.

Az elhunyt személy azonban már értelemszerűen nem képes jogai védelmére, így a kegyeleti jog a hozzátartozók által a halottról őrzött és védett személyiségkép megsértését, mint a hozzátartozó személyiségi jogát védi. Így az elhunyt emberi méltósága átszáll és tovább él a hozzátartozók személyében, a kegyeleti jog alanyai végső soron az elhunyt hozzátartozói lesznek. A kegyeleti jog nem korlátozhatatlan: az Alkotmánybíróóság kimondta, hogy az emberi méltósághoz való jog csupán az emberi státusz meghatározójaként, az élettel együtt fennálló egységben abszolút és korlátozhatatlan, egyes részjogosítványai azonban – így különösen a kegyeleti jog – más alapjogokhoz hasonlóan értelemszerűen korlátozhatóak.

5.2.3. A nemzetiségek alapvető jogai

A nemzetiségek alapvető jogait az Alaptörvény XXIX. cikke határozza meg. Az Alaptörvény rendelkezése szerint *a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők.*

Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

A nemzetiségek kiemelt jelentőségű alapjoga, hogy *helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.* Az Alaptörvény ezzel kifejezésre juttatja, hogy ezek a képviseleti szervek egyes közjogi jogosultságok alanyai lehetnek.

Az Alkotmánybíróság a 12/2004. (IV. 7.) AB határozatában korábbi döntéseire hivatkozva hangsúlyozta: *„Az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására és védelmére’ a szubjektív alapjogokkal kapcsolatban nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről. Ennek érdekében a jogalkotó köteles olyan szabályozást alkotni, amely a lehető legnagyobb mértékben biztosítja az alapjogok érvényesülését”.*

Amint arra az Alkotmánybíróság már a 48/1998. (XI. 23.) AB határozatában is rámutatott: *„Az Alkotmány egyes esetekben nevesíti az intézményvédelmi kötelességeket, másutt nem, előfordul az is, hogy éppen az alanyi jogi oldal marad háttérben; a megfogalmazás és a hangsúlybeli különbségek nem változtatnak azon, hogy az alapjogok egyaránt tartalmazzák a szubjektív jogokat és az objektív, ennél szélesebb állami kötelességeket is”.*

A jogalkotó a Njtv.-t kifejezetten az Alaptörvénynek a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalására figyelemmel alkotta meg. A Njtv. célja, hogy a nemzetiségek sajátos, az Alaptörvényben alapvető szabadságjogokként általánosságban megfogalmazott egyéni és közösségi jogait részletezze, és széles körben biztosítsa. A Njtv. preambuluma e célkitűzések részeként fogalmazza meg, hogy Magyarország garantálja a nemzetiségi közösségek öngazgatáshoz, önkormányzatisághoz való jogát.

A nemzetiségi önkormányzatok a feladat- és hatáskörükbe tartozó nemzetiségi közügyekben önállóan vagy más szervekkel együttesen járhatnak el.² Az Njtv. határozza meg a nemzetiségi önkormányzat együttműködésének szabályait más szervekkel, e körben megállapítja egyes részvételi jogosítványokhoz (a tájékoztatókérésről az egyetértési jogig), valamint az együttműködés során megvalósuló mulasztásokhoz kapcsolódó garanciális szabályokat. A nemzetiségi önkormányzatok a nemzetiségi közügyek intézése során együttműködnek az állami és helyi önkormányzati szervekkel. A részvételi jogosítványok formáinak tekinthetők az egyetértési, a véleményezési, a megkeresési, illetve a kezdeményezési jogosultságok.

² Njtv. 78. § (2) bekezdés.

VI. Az ügy érdeme tekintetében

6.1. A temető működése

Az Möt. 13. § (1) bekezdés 2. pontja alapján a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat különösen a településüzemeltetés, amely magában foglalja a köztemetők kialakítását és fenntartását.

A Vhr. 59. §-a alapján a temetkezési szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóságként – a tényállás teljes körű tisztázása érdekében – vizsgálat lefolytatására kértük fel a Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatalának hivatalvezetőjét. A Balassagyarmati Járási Hivatal a megkeresésünk alapján szakszerű vizsgálatot folytatott le.

Az ellenőrzés keretében vizsgálták, hogy a köztemetőben kiépítették-e azokat a közműveket és létesítményeket, amelyeket a Ttv. 9. § (1) bekezdése előír.³ A Ttv. rendelkezései alapján a temető tulajdonosa köteles kiépíteni a megfelelő infrastruktúrát a temetőben. A temető létesítése során a temető tulajdonos a Vhr.-ben foglaltak szerint köteles megfelelő utat is biztosítani. A Vhr. 3. § (1) bekezdése értelmében *a temetőhöz vezető útnak és a sírhelytáblákat (parcellákat) összefogó úthálózatnak gépjárművel is járhatóknak kell lennie*. Gépjármű várakozó helyet külön jogszabály szerint kell biztosítani.

Az érsekivadkerti temető ellenőrzése során a Balassagyarmati Járási Hivatal konstataálta a főbejárati útszakasz lezárását és a makadám út használatának előírását.

Mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a települési önkormányzat a balesetveszélyes megközelíthetőség, illetve egy konkrét baleset miatt zárta le a gépjárműforgalom előtt a temető főbejáratazt azzal, hogy a temető úthálózatát felújítja, és ameddig a végleges út elkészül, csak gyalogos forgalmat engedélyezett a főbejáraton, valamint az adott útszakaszon.

Az ellenőrzést végző hatóság álláspontja az volt, hogy **a temetőn kívüli makadám út megfelelő minőségű, ezen keresztül jól megközelíthető gépjárművel a ravatalozó, és ehhez kapcsolódóan a parkolás is biztosított. Mindezek alapján az önkormányzat a fent hivatkozott jogszabályi kötelezettségének eleget tett.**

A Balassagyarmati Járási Hivatal ellenőrzése a makadám út minőségére vonatkozó kifogásokat nem állapított meg, a panaszban jelzett állításokat nem igazolta.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy ombudsmani eszközökkel nem áll módunkban tisztázni az út minőségét, annak járhatóságát vitató panaszt.

A kegyeletet érintően a Ttv. 6. § (2) bekezdése egyértelműen a temető tulajdonosának törvényi kötelezettségeként fogalmazza meg *a temető kegyeleti méltóságának megőrzését*. Alapelveként rögzíti a Ttv. 1. § (1) bekezdése, hogy a tisztességes és méltó temetés, valamint a halottak nyughelye előtt a tiszteletadás joga mindenkit megillet.

Az elhunyt személy emlékének megővésában és a hozzátartozóknak a halál miatti gyászában a temetésnek meghatározó jelentősége van. A családtagok a temetés külsőségeivel, a sírhely megválasztásával is kifejezésre juttatják az elhunyt iránti megbecsülésüket, gyászuk nagyságát. A tisztességes temetés alapvető követelménye, hogy a temetés helyszíne rendezett, a sírhely pedig a gyászolók részéről megközelíthető legyen.

³ Ttv. 9. § (1) A temető létesítése során a temetőtulajdonos

a) utat,

b) ravatalozót,

c) a halottak ideiglenes elhelyezésére szolgáló tárolót és hűtőt,

d)

e) a temető bekerítését vagy élősövényvel való lehatárolását,

f) vízvételi lehetőséget, illemhelyet,

g) az utak sorfásítását,

h) hulladéktárolót a kormányrendeletben meghatározottak szerint köteles biztosítani.

A bírósági gyakorlat értelmében ezért a kegyeleti jog, mint sajátos személyhez fűződő jog megsértését jelenti a méltatlan körülmények között lebonyolított temetés,⁴ amely a hozzátartozók kegyeleti jogát sérti, sértheti.

Mindezek alapján Érsekvadkert Község Önkormányzatának, mint a vizsgált temető tulajdonosának is elsődleges kötelezettsége a kegyeleti jogok tiszteletben tartása. Az önkormányzat **a tisztességes és méltó temetéshez való jogot a ravatalozó másik úton történő megközelítésével biztosította addig, amíg a főbejárati út baleset veszélyességét megszüntette.**

Mind a járási hivatalvezetőtől, mind a polgármestertől arról értesültünk, hogy a temetőben található sírhelyek megközelíthetőek, a temető rendezett, és **a használatra kijelölt út alkalmas a gépjárművekkel, így a halottszállító járművel történő közlekedésre, valamint a ravatalozó megközelítésére, akadálymentes elérésére is.**

A panaszban említett konkrét temetésről érdemi információkat egyik fél részéről sem kaptunk, így a kegyeleti joggal összefüggésben csak általános megállapításokat tehettünk.

A Balassagyarmati Járási Hivatal vizsgálata során megállapította, hogy a temetkezés rendjére és a temető működésére vonatkozóan az önkormányzat megalkotta a Ttv. 41. § (3) bekezdésében előírt önkormányzati rendeletét. Hatályos rendeletként mind a Balassagyarmati Járási Hivatal, mind a polgármester Érsekvadkert Község Önkormányzat Képviselő-testületének a temetőről és a temetkezési tevékenységről szóló 8/2009. (V. 27.) számú rendeletét jelölte meg.

Tekintettel arra, hogy a vizsgálatunk során nem kaptuk meg a hivatkozott rendelet hatályos másolati példányát, vagy ahhoz való hozzáférést, ezért azt a települési önkormányzat hivatalos honlapján közzétett formában tekintettük át és vettük alapul,⁵ a temetőbe gépjárművel történő behajtás helyi szabályozásáról való tájékozódás érdekében.

Az érsekvadkerti köztemető *használati rendjéről* a vonatkozó Ör. rendelkezik. Az Ör. e tárgykörben szabályozza többek között a temető látogatási rendjét, a nyitvatartás idejét, az üzemeltetést végzők ügyfélfogadási idejét.

Az Ör. felsorol kötelezettségeket, illetve tilalmakat, amelyek a látogatókra vonatkoznak, annak érdekében, hogy a használat során a temető kegyeleti funkciója ne sérüljön, az elhunyt személyek emlékének méltó megőrzését, ápolását az ott tartózkodók ne zavarják. Így például *tilos* a temetőbe vakvezető, rendőrségi kutya kivételével állatot bevinni és beengedni; a temetőben a kegyeletet sértő módon hangoskodni, zenét hallgatni; a temető területen olyan magatartást tanúsítani, tevékenységet végezni, amely sérti a kegyeletet, vagy megbotránkoztatást kelthet a temetőhasználók körében stb.

Ezen tilalmak között találjuk a temetőbe gépjárművel történő behajtásra vonatkozó szabályozást is. Az Ör. 11. § (3) bekezdése a) pontja rögzíti, hogy a temetőbe *tilos járművel behajtani* (kivéve a halottskocsit és a mozgáskorlátozott személyt szállító járművet, illetve az üzemeltető engedélyével síremlék-készítés céljából szállítást végző járművet).

Főszabály szerint tehát nem lehet gépjárművel behajtani az adott temetőbe. A polgármester válaszából ugyanakkor arra következtethetünk, hogy ezt a tilalmat többen nem tartották be, ezért a gyalogos forgalomra épített út erősebb terhelésnek és kihatásnak volt kitéve az évek során, amely balesetveszélyhez vezetett.

⁴ BH 1997. 525.

⁵ https://www.ersekvadkert.hu/wp-content/uploads/temeto_rendelet.pdf

A Ttv. 9.§ (1) bekezdés a) pontja, valamint a Vhr. 3. § (1) bekezdésében foglaltak alapján az Ör. 4. § (2) bekezdése⁶ rögzíti, hogy az önkormányzatnak biztosítania kell a temetői út rendeltetésszerű használatát, amely egyértelműen magában foglalja a balesetveszély elhárítását is, valamint köteles biztosítani, hogy a temetőhöz vezető útnak és a sírhelytáblákat összefogó úthálózatnak gépjárművel is járhatónak kell lennie⁷. Ezért döntött úgy az önkormányzat, hogy a temetői bejáratot a balesetveszély miatt lezárta, egyúttal a makadám utat biztosította az Ör.-ben meghatározott korlátozott gépjármű-közlekedés számára.

Döntött az önkormányzat továbbá a temetői út rekonstrukciójáról is, amely alapján lehetőség nyílt **a pályázati úton történő útfelújításra, melynek eredményeként a szóban forgó, kritikus temetői útszakasz alkalmassá válik a balesetmentes közlekedésre, mind a gyalogos, mind a gépjárműforgalom számára.**

A járási hivatalvezetőtől kapott tájékoztatás szerint a főbejárat lezárásáról és a gépjármű-közlekedés másik útvonalon történő biztosításáról *a lakosság értesítése* megtörtént, a temetőbe történő behajtásra vonatkozó változásról szóló értesítést a temető főbejárata mellé kifüggesztették.

A nemzetiségi önkormányzati elnökök ezt annyiban cáfolták, hogy a helyszíni bejárásuk alkalmával nem találtak hirdetőtáblát erre vonatkozóan. Az ellentmondást jelen vizsgálatunk keretében a rendelkezésünkre álló eszközökkel és információkkal nem állt módunkban feloldani.

Hangsúlyozzuk, hogy *a temetőlátogatók megfelelő tájékoztatása alapkövetelmény.* Tájékoztató táblán indokolt a legfontosabb – temetőhasználat rendje, szabálysértés, hirdetőtáblák stb. – információkat közölni. Ha nincs folyamatosan működő gondnoki iroda a temetőben, különösen fontos közölni, hogy a látogató hol kaphat felvilágosítást.

Fontos megjegyeznünk, hogy a Balassagyarmati Járási Hivatal által hivatkozott lakossági hirdetőtábla arról tájékoztatta a temető látogatóit, *hogy a 11. § (3) bekezdés a) pontjában meghatározott gépkocsik behajtására – megfelelő a rendelet előírásainak – a temető felső végén kialakított, a makadám úton megközelíthető kapun keresztül történik.*

Aggályosnak tartjuk, hogy az értesítés nem jelölte meg egyértelműen és közérthető formában, hogy mely rendelet előírásairól van szó, és melyek azok a gépjárművek, amelyek behajthatnak a temető másik kapuján. A rendelkezésünkre bocsájtott felhívás nem tartalmazta továbbá sem a lezárás tényét, sem pedig annak indokait vagy időtartamát.

Álláspontunk szerint elvárható, hogy a helyi lakosok nagyobb csoportját érintő, különösen a temetkezéseket is befolyásoló helyzetről szóló önkormányzati tájékoztatás szövege *egyértelmű és világos legyen a címzettek számára.* A lakossági értesítések megfogalmazásakor erre a települési önkormányzatnak nagyobb hangsúlyt érdemes fektetnie, ugyanakkor a hivatalos honlapon is indokolt elérhetővé tenni a hasonló tartalmú tájékoztatásokat. A megfelelő és hatékony tájékoztatás ugyanis elejét veheti a későbbi félreértéseknek, vitáknak.

Összességében a Balassagyarmati Járási Hivatal vizsgálata alapján – amely hiányosságokat nem tárt fel, és így törvényességi felülvizsgálati eljárást sem indított – **megállapítható, hogy Érsekvadkert Község Önkormányzatának a temetői út lezárásával kapcsolatos eljárása során alapvető jogok érvényesülésével összefüggő visszasság nem valósult meg, az út rekonstrukciójának megkezdésével a sérelmezett helyzet megszűnt.**

⁶ Ör. 4. § (2) A temető fenntartásakor az (1) bekezdésben foglalt feladatokat úgy kell ellátnia, hogy a temető rendeltetésszerű használatához szükséges építmények, közművek, egyéb tárgyi és infrastrukturális létesítmények, valamint a közcélú zöldfelületek karbantartva, szükség szerint felújítva, gondozva legyenek.

⁷ Ör. 9. § (2) A temetőhöz vezető útnak és a sírhelytáblákat összefogó úthálózatnak gépjárművel is járhatónak kell lennie.

6.2. A temető működésére vonatkozó helyi rendelet szabályozási hiányossága

Vizsgálatunk keretében az Ör. szabályozás áttekintése során észleltük, hogy a jelenleg hatályos, többször módosított Ör. 41.§-a azt rögzíti, hogy *a temető fenntartásával és üzemeltetésével összefüggő feladatokat a jegyző ellenőrzi.*

Ezzel összefüggésben fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a temető fenntartásával és üzemeltetésével összefüggő feladatok ellenőrzését a Vhr. 59. § (1) bekezdés b) pontja értelmében 2013. november 1-jétől *a temető fekvése szerint illetékes megyei kormányhivatal járási hivatala végzi.* Ennek értelmében a temető jogszerű működése vonatkozásában a felügyeleti ellenőrzési jogkör kizárólagosan az illetékes megyei kormányhivatal járási hivatalát illeti meg.

Az Ör. jelenleg hatályos rendelkezéseiből arra következtethetünk, hogy 2013-ban az ellenőrzési jogkör megváltozásakor nem került sor az Ör. hatályosítására. Ez a mulasztás akadályozza a település lakosainak megfelelő tájékozódását is, a helyi rendelet jelenlegi szabályozása alapján ugyanis nem egyértelmű, hogy a temető fenntartásával, működésével kapcsolatos problémákat ki ellenőrzi, azaz a lakosok kihez fordulhatnak a kérdéseikkel, panaszaikkal.

Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése szerint *az önkormányzat rendelete más jogszabállyal nem lehet ellentétes. Az a körülmény, hogy az Ör. 41. §-a a Vhr. 59. § (1) bekezdés b) pontjával ellentétes szabályozást tartalmaz, sérti az Alaptörvény hivatkozott rendelkezését, valamint a jogállamiságból levezethető jogbiztonság elvét, egyben az érintett rendelkezés közjogi érvénytelenségét veti fel. Mindezek alapján az Ör. 41. §-a a jogállamiság elvével összefüggő visszásságot okoz.*

6.3. Az önkormányzatok együttműködése

Fontosnak tartjuk, hogy az ügy kapcsán a települési önkormányzat és a települési nemzetiségi önkormányzat együttműködésének kiemelt szerepére és kereteire is felhívjuk a figyelmet.

Magyarország helyi önkormányzatairól az Mötv. rendelkezik, a nemzeti önkormányzatokra vonatkozó szabályozást pedig az Njtv.-ben találhatjuk meg. Az önkormányzás releváns eleme a helyi közügyek intézése, a helyi közhatalom gyakorlása. Az Mötv. 4. § bekezdésében meghatározza, hogy a helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

Az önkormányzati feladat- és hatáskörökön belül megkülönböztetünk kötelező és önként vállalt feladatokat. Fontos és egyben garanciális szabály, hogy kizárólag törvény állapíthat meg kötelező feladat- és hatáskört a helyi önkormányzat számára. A kötelező feladatok között tartalmazza az Mötv. 13. § (1) bekezdés 16. pontja a **nemzetiségi ügyeket.**

A nemzetiségi jogok eredményes érvényesítése érdekében ugyanakkor az is szükséges, hogy **a helyi önkormányzat elfogadja és elismerje** az adott nemzetiségi közösség, jelen esetben a roma lakosság nemzetiségi közösségként történő jelenlétét a településen.

Fontos továbbá, hogy az Njtv. 76. § (1) bekezdése alapján **a nemzetiségi önkormányzati jogok a nemzetiséghez tartozó választópolgárok közösségét illetik meg, akik ezeket a jogaikat törvényben meghatározott módon, választott képviselőik útján gyakorolják.**

A nemzetiségi önkormányzat nemzetiségi közszolgáltatási feladatokat ellátó, testületi formában működő, jogi személyiséggel rendelkező, demokratikus választások útján létrehozott szervezet, amely a nemzetiségi közösséget megillető jogosultságok érvényesítésére, a nemzetiségek érdekeinek védelmére és képviselésére, a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetiségi közügyek települési, területi vagy országos szinten történő önálló intézésére jön létre.

A nemzetiségi önkormányzati feladat- és hatáskörök a nemzetiségi önkormányzat testületét illetik meg, a nemzetiségi önkormányzatot az elnök képviseli.

A nemzetiségi önkormányzatok a feladat- és hatáskörükbe tartozó nemzetiségi ügyekben – a törvény keretei között – önállóan vagy más szervekkel együttesen járhatnak el. Az Njtv. tartalmazza továbbá a nemzetiségi önkormányzatok más szervekkel történő együttműködésének elvi alapjait is.

Fontos jogosítványként fogalmazható meg, hogy a nemzetiségi önkormányzat részt vehet például a települési önkormányzat nemzetiségi lakosságát érintő döntéseinek a meghozatalában. A részvételi jogosítványok formáinak tekinthetők az egyetértési, a véleményezési, a tájékoztatás kérés, a javaslattételi, és a kezdeményezési jog is. A nemzetiségi jogok számos életterületen megjelenhetnek, például a köznevelésben, a foglalkoztatásban, a lakásgazdálkodásban, a település közművesítésének – az egyenlő bánásmód követelménye szerinti – megvalósítása során is.

A jogosultságok szabályozásának célja, hogy a nemzetiségi önkormányzat az összes olyan lényeges kérdésben, amely az általa képviselt közösséget érinti vagy érintheti, de a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozik, megkerülhetetlen legyen, és érdekeit a települési önkormányzat köteles legyen figyelembe venni. A részvételi jogok jelentőségét **az együttműködés, egymás érdekeinek kölcsönös tiszteletben tartása adja, mely a helyi közjó megvalósításához vezethet.**

A nemzetiségi önkormányzatok **a törvényben meghatározott jogaikat jóhiszeműen, a kölcsönös együttműködés elve alapján,** rendeltetésüknek megfelelően gyakorolják.

A nemzetiségi jogok hatékony érvényesítése érdekében a települési önkormányzatnak és a települési nemzetiségi önkormányzatnak **hatékony és szoros együttműködést szükséges kialakítania.**

Az Njtv. alapján számos jog és kötelezettség elősegíti az együttműködést. A **települési nemzetiségi önkormányzat elnöke** az Njtv. 105. §-a alapján **tanácskozási joggal részt vesz** a települési önkormányzat képviselő-testületi, közgyűlési és bizottsági ülésén.

A nemzetiségi önkormányzat elnöke tanácskozási joga gyakorlása során **javaslatot tehet** a helyi önkormányzat feladatkörébe tartozó, a nemzetiségi jogokat közvetlenül érintő ügy megtárgyalására. Az Njtv. 105. § (3) bekezdése rögzíti, hogy **a helyi önkormányzati képviselő-testület, közgyűlés, bizottság soron következő ülésén köteles** a javaslatot, kezdeményezést megtárgyalni, a tárgyban döntést hozni, és annak eredményéről a kezdeményezés, javaslat benyújtásától számított negyvenöt napon belül értesíteni a nemzetiségi önkormányzatot. Amennyiben a (3) bekezdésben meghatározott ügy megtárgyalására nem kerül sor, **a nemzetiségi önkormányzat** – a mulasztásról való tudomásszerzéstől számított harminc napon belül – a fővárosi és megyei kormányhivatal **törvényességi felügyeleti eljárását kezdeményezheti.** A nemzetiségi jogok sérelmére hivatkozással a nemzetiségi önkormányzat **közigazgatási pert indíthat.**

A települési nemzetiségi önkormányzat elnöke a fentiekben túl jogosult továbbá:

- **felvilágosítást kérni** a képviselő-testület szerveitől a nemzetiség helyzetét érintő, önkormányzati hatáskörbe tartozó ügyekben;
- feladata ellátásához szükséges **tájékoztatást, ügyviteli közreműködést igényelni** a képviselőtestület szerveitől;
- **kezdeményezni**, hogy a képviselő-testület saját hatáskörben tegye meg a szükséges intézkedéseket, hatáskör hiányában kezdeményezze a hatáskörrel rendelkező szerv intézkedését a nemzetiséget e minőségében érintő ügyekben.

Az Njtv. 105. § (5) bekezdése garanciális szabályként rögzíti, hogy a helyi önkormányzat képviselő-testülete, vagy annak szerve a kötelezettségei teljesítése során

- a testületi döntést igénylő kezdeményezést a soron következő testületi ülésen **érdemben megtárgyalja**, a nemzetiségi önkormányzat elnökének hozzászólását az ülésről készített jegyzőkönyvben rögzíti, és a testületi döntéséről írásban értesíti;

- a felvilágosítás-kérés, kezdeményezés alapján – annak kézhezvételétől számított harminc napon belül – írásban, az ügy érdemében tájékoztatja a nemzetiségi önkormányzat elnökét a megtett intézkedésről.

A fent hivatkozott jogosultságok lehetővé teszik, hogy a nemzetiségi önkormányzat elnöke a képviselő-testületi és bizottsági üléseken a nemzetiségi közügyek intézése és a nemzetiségi jogok érvényesítése érdekében eredményesen felléphessen.

A helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok viszonyrendszerének alapjaként az Njtv. 76. § (5) bekezdése rögzíti, hogy **a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok között nincs alá- és fölérendeltségi viszony**. A nemzetiségi öngazgatás azonban szorosan kapcsolódik a helyi önkormányzati rendszerhez, a helyi nemzetiségi önkormányzatok ugyanis sajátos helyzetben vannak, mert bár a nemzetiségi közügyeket érintő feladataikat az Njtv. meghatározza, és azok ellátásához állami támogatást is kapnak, önálló hivatal fenntartásához már nem rendelkeznek elegendő forrással. A helyi nemzetiségi önkormányzat a helyi önkormányzat segítségével és támogatásával léphet fel eredményesen a nemzetiségi jogok minél teljesebb körű érvényesítése érdekében.

Ennek elősegítésére az Njtv. 80. § (1) bekezdése kimondja, hogy **a települési önkormányzat, illetve az a hivatal, amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatát ellátja, biztosítja a helyi nemzetiségi önkormányzat részére az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, szakmai segítséget nyújt, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos gazdálkodási és adminisztratív végrehajtási feladatok ellátásáról.**

Az önkormányzati **működés feltételei** és az ezzel kapcsolatos **végrehajtási feladatok** az Njtv. 80. § (1) bekezdés a)-g) pontjai tartalmazzák:

a) a helyi nemzetiségi önkormányzat részére annak saját székhelyén havonta igény szerint, de legalább harminckét órában, az önkormányzati feladat ellátásához szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt helyiség ingyenes használata, a helyiséghez, továbbá a helyiség infrastruktúrájához kapcsolódó rezsiköltségek és fenntartási költségek viselése;

b) a helyi nemzetiségi önkormányzat működéséhez (a testületi, tisztségviselői, képviselői feladatok ellátásához) szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása;

c) a testületi ülések előkészítése, különösen a meghívók, az előterjesztések, valamint a testületi ülések jegyzőkönyvei esetében, továbbá a jegyzőkönyvek benyújtásában való közreműködés és valamennyi hivatalos levelezés előkészítése és postázása;

d) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;

e) a helyi nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, adatszolgáltatási, iratkezelési feladatok ellátása;

f) a jelnyelv és a speciális kommunikációs rendszer használatának biztosítása, és

g) az a)-f) pontban meghatározott feladatellátáshoz kapcsolódó költségek viselése a helyi nemzetiségi önkormányzat tagja és tisztségviselője telefonhasználata költségeinek kivételével.

A polgármester tájékoztatásában az együttműködést jónak minősítette a felek között. Válaszlevelében az együttműködés hatékonyságát alátámasztva kiemelte, hogy **a roma nemzetiségi önkormányzat elnöke állandó meghívottja a képviselő-testületi üléseknek**. Ezzel együtt hangsúlyozta, hogy **a települési önkormányzat és hivatala minden adminisztratív és egyéb szükséges segítségnyújtást megad a települési roma nemzetiségi önkormányzat részére, pénzügyi és igazgatási területen egyaránt. A jegyző és az érintett szakelőadó pedig minden esetben részt vesz a roma nemzetiségi önkormányzat ülésein.**

A polgármester kitért arra, hogy **a roma nemzetiségi önkormányzat számára, az ügyintézés érdekében rendelkezésre álló irodahelyiségek a polgármesteri hivatalban találhatóak**, ezeket használják. A méretekre, bútorozottságra, a használat módjának megosztására nem kaptunk részletes információkat.

Az Njtv. 80. § (2) bekezdése értelmében a települési önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzattal, a területi önkormányzat a területi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra, a további feltételek biztosítására és a feladatok ellátására vonatkozóan **közigazgatási szerződésben állapodik meg**. A megállapodást szükség szerint – a panasz benyújtásakor hatályos rendelkezések szerint minden év január 31. napjáig – általános vagy időközi választás esetén az alakuló ülést követő harminc napon belül **felül kell vizsgálni**. A helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában rögzíti a megállapodás szerinti működési feltételeket, a megállapodás megkötését, módosítását követő harminc napon belül.

A polgármester tájékoztatása értelmében Érsekivadkert Község Önkormányzata és Érsekivadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzata **rendelkezik hatályos megállapodással az együttműködésre vonatkozóan, amelynek felülvizsgálatára a jogszabályi előírásoknak megfelelően sor került**.

Tekintettel arra, hogy válaszleveléhez a polgármester nem mellékelte a hatályos együttműködési megállapodást, a települési önkormányzat hivatalos honlapjáról tájékozódunk a SZMSZ tartalmáról.

Az SZMSZ 74. § (1) bekezdése szerint a Képviselő-testület – Érsekivadkerti Polgármesteri Hivatal elnevezéssel – a jegyző vezetésével egységes hivatalt működtet az Önkormányzat, a helyi nemzetiségi önkormányzat működésével, valamint az államigazgatási ügyek döntésre előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására.

Az SZMSZ 75. §-a mondja ki, hogy **a Polgármesteri Hivatal közigazgatási szerződés keretében az Njtv. 80. § (2) bekezdése alapján biztosítja Érsekivadkert Község Roma Nemzetiségi Önkormányzata testületi működésének feltételeit, és ellátja az ezzel kapcsolatos teendőket, különösen:**

a) A helyi önkormányzat a nemzetiségi önkormányzat részére havonta igény szerint, de legalább tizenhat órában biztosítja az önkormányzati feladat ellátáshoz szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt helyiség ingyenes használatát, viseli a helyiség rezszi és fenntartási költségeit.

b) Az önkormányzat működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása.

c) Biztosítja a testületi ülések előkészítését.

d) Közreműködik a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítésében és az ezzel kapcsolatos adminisztratív teendők ellátásában.

e) A nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátásában.

f) Viseli a felsorolt feladatok ellátásával kapcsolatos költségeket.

Az Njtv. fent hivatkozott rendelkezéseivel összevetve a települési önkormányzat SZMSZ-ének vonatkozó rendelkezéseit, megállapítottuk, hogy nem került sor az SZMSZ törvénymódosítások következtében szükségessé váló hatályosítására, a vizsgált önkormányzati rendelet tartalmában és megfogalmazásában nem követi a hatályos Njtv. előírásait.

Az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése szerint *az önkormányzat rendelete más jogszabállyal nem lehet ellentétes*. **Megállapítható, hogy az SZMSZ 75. § a) pontja ellentétes az Njtv. 80. § (1) bekezdés a) pontjával, mivel annak értelmében Érsekivadkert Község Önkormányzata az Njtv.-ben meghatározott legalább havi harminckét óra helyett, mindössze legalább tizenhat órában biztosít az önkormányzati feladatellátáshoz szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt ingyenes helyiséghasználatot Érsekivadkert Roma Nemzetiségi Önkormányzata számára.**

Érsekivadkert Község Önkormányzatának vonatkozó szabályozása sérti az Alaptörvény hivatkozott rendelkezését, valamint a jogállamiságból levezethető jogbiztonság elvét, egyben az érintett rendelkezés közjogi érvénytelenségét veti fel, illetve indokolatlanul korlátozza a nemzetiségi önkormányzathoz való alapjogot. Mindezek alapján az SZMSZ 75. § a) pontja a jogállamiság elvével, valamint a nemzetiségi önkormányzathoz való alapjoggal összefüggő visszásságot okoz.

6.4. A polgármester szerepe és felelőssége

Mindamellett, hogy a polgármester megfelelőnek nevezte az önkormányzatok együttműködését, hangsúlyozni szeretnénk, hogy a hatékony és kölcsönös együttműködés alapja a rendszeres kommunikáció. Ehhez tartozik **az esetleg felmerülő nehézségek közös feltárása, áttekintése, valamint a megoldásokra való nyitottság és ennek érdekében a szükséges intézkedések megtétele vagy további egyeztetések lefolytatása.**

Ellentmondott azonban a fentieknek az a nyílt levél, amelyben a polgármester nem a közös problémamegoldást hangsúlyozta a roma nemzetiségi közösséggel, illetve a roma nemzetiségi önkormányzattal, hanem a roma lakosokat és a roma nemzetiségi önkormányzat elnökét vonta felelősségre a településen tapasztalt, általa nevesített cselekmények, mulasztások miatt.

Egy korábbi, AJB-703/2017. számú közös jelentésben foglaltak alapján ezért fontosnak tartjuk ismételten felhívni a figyelmet a polgármester kiemelt szerepére.

A **polgármester** a választópolgárok többségének a személyére leadott szavazatával nyeri el megbízatását, **az önkormányzati rendszer egyik magas legitimitással rendelkező szereplője, aki a választópolgárok jelentős részének a bizalmával bír.** Státuszát, feladatait, jogosítványait erre figyelemmel határozza meg az Möt. v.

Az Möt. v. 65 §-a szerint a képviselő-testület elnöke a polgármester. A polgármester összehívja és vezeti a képviselő-testület ülését, valamint képviseli a képviselő-testületet. A polgármester releváns feladata a képviselő-testület, a bizottságok, valamint a képviselők tevékenységének, és a választókkal való kapcsolattartásuknak a segítése. A helyi konfliktusok feloldásában és kiegyensúlyozásában is nélkülözhetetlen a polgármester szakszerű közreműködése, empatikus hozzáállása. Hatékony szerepet vállalhat a különböző értékek és érdekek összeegyeztetésében, a közéleti normák betartatásában, helyi szinten a véleményformáló szerepe megkerülhetetlen.

A polgármester legitimitását az is erősíti, hogy Möt. v. 67. § (1) bekezdés f)-g) pontjai a munkáltatói jogokat a jegyző, az alpolgármester, valamint az önkormányzati vezetők tekintetében a polgármester részére delegálja.

A Möt. v. 68. § (1) bekezdése szerinti speciális jogosultsága a polgármesternek, hogy a képviselő-testület döntésének a végrehajtását megállíthatja, felfüggesztő hatályú vétójoggal rendelkezik ugyanis. Ezt egy alkalommal teheti meg, amennyiben a képviselő-testület döntését a helyi önkormányzat érdekeit sértőnek tartja. A polgármester tehát a Möt. v.-ben meghatározott kivételekkel az önkormányzat érdekének sérelmére hivatkozva az adott ügy ismételt tárgyalását kezdeményezheti.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy a beadvánnyal érintett időszakban több alkalommal volt hatályban Magyarország egész területére a Kormány által kihirdetett veszélyhelyzet. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése alapján veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja. Mindezek alapján egyértelmű, hogy ebben az időszakban a polgármestert kiemelt felelősség terhelte.

A polgármester a települési önkormányzat elsőszámú vezetője, e fontos tisztség betöltése során speciális eszközökkel is felruházták. E pozíció betöltése azonban jelentős felelősségvállalással jár együtt, és **a Möt. v. a polgármester közjogi felelősségre vonásának speciális esetét is nevesíti.**

A polgármester arra tett esküt, hogy az Alaptörvényt és a jogszabályokat megtartja. Ha polgármester sorozatos törvénysértéseket követ el, illetve törvényi kötelezettségeket mulaszt, és magatartásának változtatására közvetlen egyeztetésekkel, esetlegesen fegyelmi eljárás keretében sem vehető rá, akkor a Möt. v. 70. § (1) bekezdése alkalmazható. E szerint, a polgármester sorozatos törvénysértő tevékenysége, mulasztása miatt a képviselő-testület – minősített többséggel hozott határozata alapján – keresetet nyújthat be a polgármester ellen a helyi önkormányzat székhelye szerint illetékes törvényszékhez a polgármester tisztségének megszüntetése érdekében.

Az egyenlő bánásmód követelményének, valamint a nemzetiségi jogok lehető legteljesebb körű érvényesítése a polgármester törvényi kötelezettsége. Hangsúlyoznunk szükséges, hogy az e tisztséget betöltő személy feladatkörével és funkciójával is összeegyeztethetetlen minden kirekesztésre alkalmas kommunikáció és magatartásmód. A polgármesternek a feladatai ellátása során arra kell törekednie, hogy segítse a helyi szinten jelentkező sokféle érdek, vélemény összehangolását és egyeztetését az eredményes helyi önkormányzásnak, a helyi közügyek hatékony vitelének, valamint a választópolgárok érdekeinek megkülönböztetés-mentes érvényesítése érdekében.

VII. Intézkedések

- 1) Figyelemmel arra, hogy a sérelmezett helyzet megszüntetéséről Érsekvadkert Község Önkormányzata **a vizsgálatunk időszakában, saját hatáskörében eljárva intézkedett**, azaz gondoskodott a temető főbejáratától induló temetői út javításáról, illetve új út építéséről, valamint a temetőben történő közlekedés biztonságának helyreállításáról, így a temetői út használatával kapcsolatban **külön intézkedés megfogalmazását nem tartjuk indokoltnak.**

Felhívjuk azonban Érsekvadkert Község Önkormányzata polgármesterének és képviselő-testületének figyelmét, hogy:

- tegyenek meg mindent a települési önkormányzat és a települési roma nemzetiségi önkormányzat közötti együttműködés javítása, valamint a nemzetiségi jogok helyi szintű, minél teljesebb körű érvényesítése érdekében;
- továbbá javítsák a helyi választópolgárokkal, kiemelten a roma nemzetiségű lakosokkal az együttműködésüket, és a feladat- és hatásköreik ellátása során felmerülő tájékoztatási kötelezettségüknek egyértelműen és közérthető formában tegyenek eleget.

- 2) A jelentésben feltárt alapvető jogokkal és alkotmányos elvekkel összefüggő visszasságok megszüntetés érdekében az Ajbt. 37. §-a alapján **felkérjük Érsekvadkert Község Önkormányzatának Képviselő-testületét**, hogy a jelentésben megfogalmazottak szerint, a magasabb szintű jogszabályokkal való összeegyeztethetőség megteremtése érdekében **módosítsa** Érsekvadkert Község Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2009. (V. 27.) számú rendeletét a temetőről és a temetkezési tevékenységről, valamint Érsekvadkert Község Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2020. (III. 9.) önkormányzati rendeletét a képviselő-testület és szervei szervezeti és működési szabályzatáról.

- 3) Az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján **felkérjük a Nógrád Megyei Kormányhivatalt vezető kormány megbízottat**, hogy törvényességi felügyeleti feladat- és hatáskörében eljárva **kísérje figyelemmel Érsekvadkert Község Önkormányzatának a jelentésben feltárt alapvető jogokkal és alkotmányos elvekkel összefüggő visszasságok megszüntetése érdekében tett intézkedéseit, azok elmaradása esetén éljen a rendelkezésére álló törvényességi felügyeleti eszközökkel.**

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet